

Samenwoners en Estate Planning

Leo Brunt CFP® REP

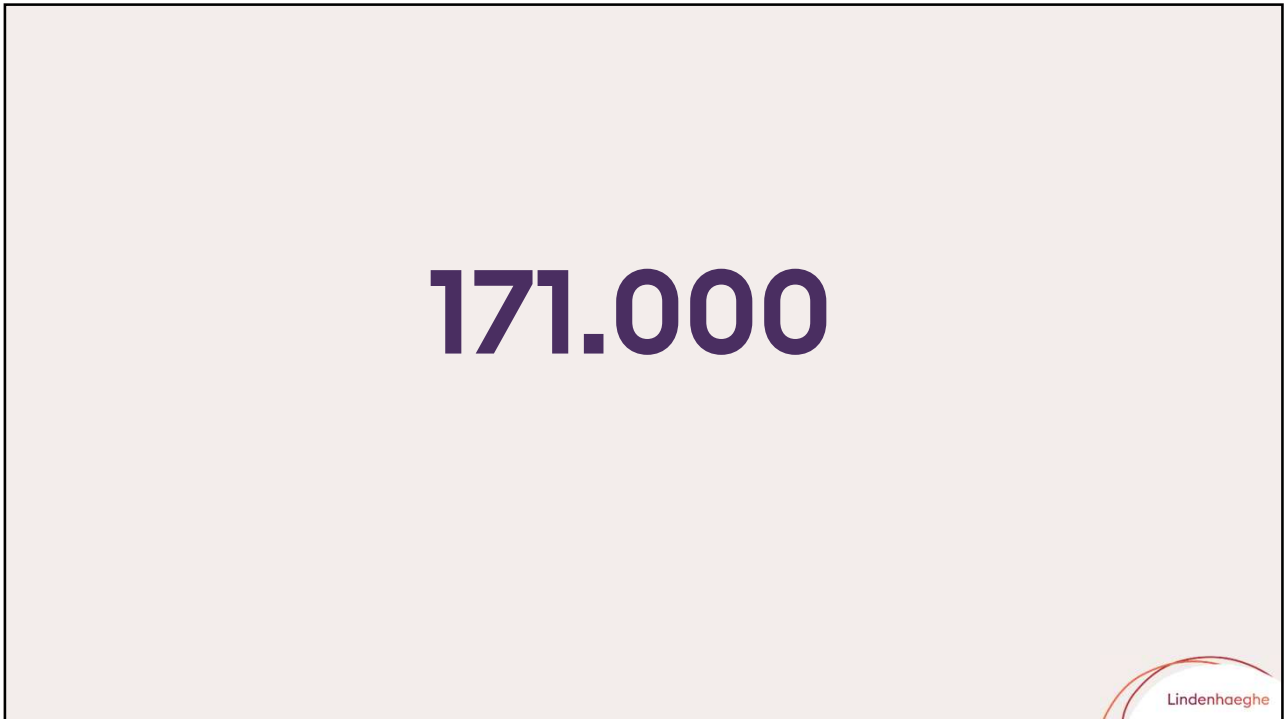
1

Eerst wat getallen/feiten

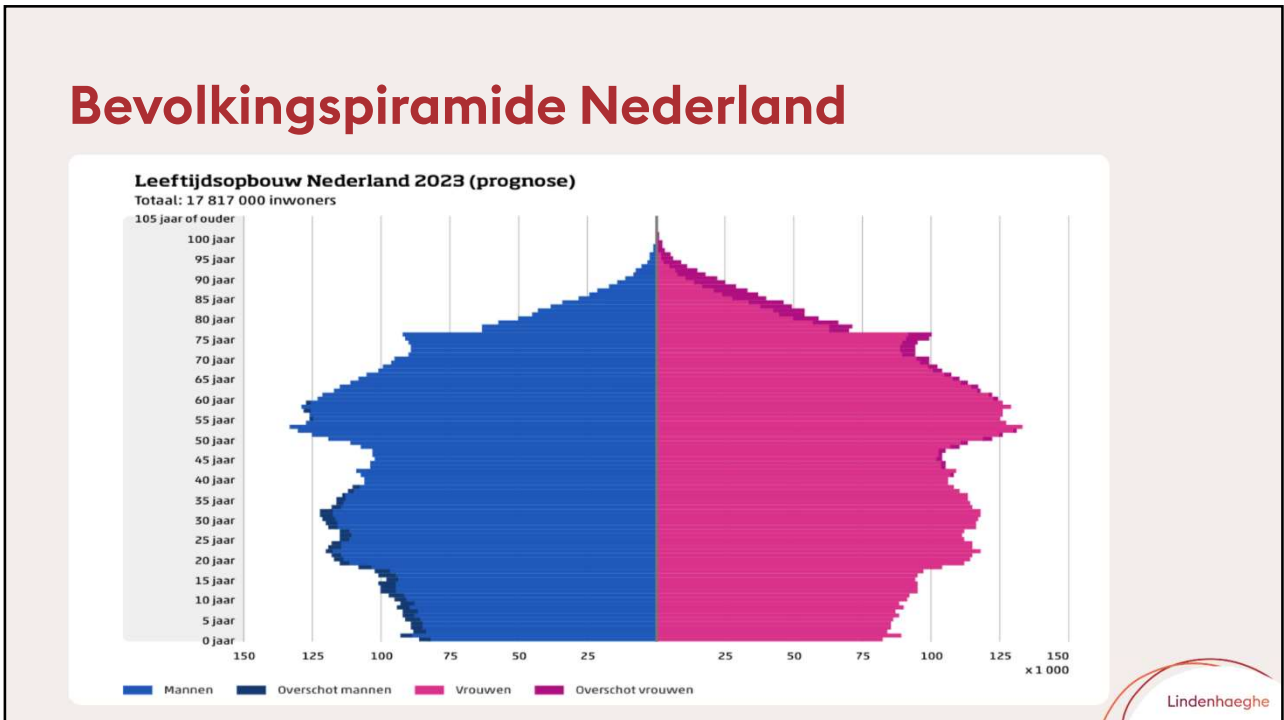
3.000.000.000?

2

3

4

Door welke bril gaan wij het bekijken?

Lindenhaeghe

5

De 5 grootste valkuilen

- Uitstellen: “Wij zijn net bij elkaar, dat regelen we later wel.”
- Aanname: “Alles is goed geregeld als ik alleen achterblijf.”
- Onjuiste overtuiging: “We trouwen later nog wel, dan is alles toch geregeld.”
- Slordig: “Geen idee eigenlijk hoe de begunstiging op mijn levensverzekering is geregeld.”
- Onderlinge afspraken: “Dat zit wel goed. Dat heb ik mondeling afgesproken met mijn partner.”

Lindenhaeghe

6

Inventarisatie stappenplan

Juridisch

1. Samenlevingsvorm, het tekenen van een stamboom.
2. Vermogensopstelling, van wie is wat?
3. Is er sprake van vermenging van geld, dus vergoedingsrechten?
4. Vanaf hier kan je verder specialiseren in (echt-)scheiding en overlijden (Estate Planning).

Lindenaeghe

7

Vermogensopstelling samenwoners

Privé Partner 1	Eenvoudige Gemeenschap	Privé Partner 2
	 	

Lindenaeghe

8

Samenwoners en verblijvingsbeding

Lindenhaeghe

9

Vraag

Sabine en Ingrid wonen al 5 jaar samen en hebben in 2017 een eigen woning gekocht. Hun wens is dat indien één van beiden komt te overlijden dat de ander in de woning kan blijven wonen. **Op welke wijze kunnen ze ervoor zorgen dat de andere de woning, na overlijden, in eigendom krijgt?**

- a. Door een beroep te doen op het wettelijk erfrecht.
- b. Alleen door het opstellen van een testament.
- c. Door een testament en/of een verblijvingsbeding.

Lindenhaeghe

10

Antwoord

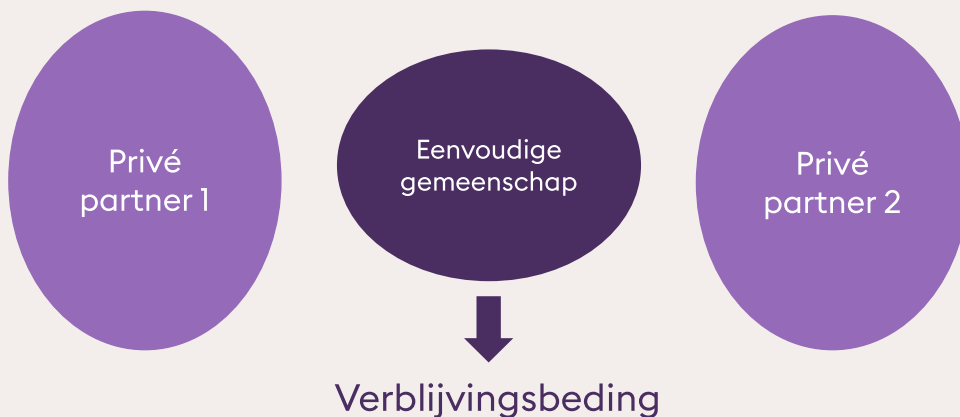
Sabine en Ingrid wonen al 5 jaar samen en hebben in 2017 een eigen woning gekocht. Hun wens is dat indien één van beiden komt te overlijden dat de ander in de woning kan blijven wonen. **Op welke wijzen kunnen ze ervoor zorgen dat de andere de woning, na overlijden, in eigendom krijgt?**

- a. Door een beroep te doen op het wettelijk erfrecht.
- b. Alleen door het opstellen van een testament.
- c. Door een testament en/of een verblijvingsbeding.

Lindenhaeghe

11

Stap 2: Vermogensopstelling samenwoners

Lindenhaeghe

12

Verblijvingsbeding

Het verblijvingsbeding is een overeenkomst tussen mede-eigenaren, waarbij een gemeenschappelijk goed (plus schulden) bij overlijden (of faillissement) wordt toebedeeld aan de langstlevende.

Dit kan in een:

- losse overeenkomst;
- Koopovereenkomst; of
- Samenlevingscontract.

Uitwerking juridisch

- Nalatenschap gaat naar de erfgenamen:
 - dus naar ouders broers of zussen of verder in de familie.
- Door het verblijvingsbeding moeten deze erfgenamen 50% van de gemeenschap leveren aan Linda. Dit is namelijk een schuld van de nalatenschap.
- Ouders broers en zussen zijn nog steeds hoofdelijk aansprakelijk.

Voorbeeld verblijvingsbeding en volmacht

Verblijven bij overlijden

Artikel 12

1. Bij overlijden van een partij verblijven alle aan partijen tezamen toebehorende goederen aan de langstlevende partij. Die partij is verplicht de eventueel nog bestaande schulden die verband houden met de aanschaf of het onderhoud van die goederen voor zijn rekening te nemen en als eigen schuld te voldoen, zonder overigens tot enige vergoeding gehouden te zijn.
2. Deze overeenkomst tot toedeling van de goederen is aangegaan onder de ontbindende voorwaarde dat de langstlevende binnen drie maanden na het overlijden schriftelijk verklaart de toedeling geheel of gedeeltelijk niet te wensen.
3. Partijen verlenen elkaar over en weer onherroepelijk volmacht de hiervoor bedoelde goederen ter uitvoering van deze overeenkomst te leveren.

15

Welke stelling(en) is/zijn juist?

Stelling I:

Om beroep te kunnen doen op het overgangsrecht voor de eigenwoningschuld, moet de woning zijn verkregen krachtens erfrecht.

Stelling II:

Om beroep te kunnen doen op het overgangsrecht voor de eigenwoningschuld, maakt het niet uit of de woning is verkregen krachtens erfrecht of via een verblijvingsbeding.

16

Antwoord stellingen

Alleen stelling I is juist.

Voor een beroep op het overgangsrecht voor bestaande eigenwoningsschulden, moet de lening krachtens erfrecht zijn verkregen. Een verkrijging krachtens een verblijvingsbeding is een overeenkomst. Dat is niet hetzelfde en wordt dan ook niet hetzelfde behandeld.

Lindenhaeghe

17

Aandachtspunten bij verblijvingsbeding

- Neem een (onherroepelijke) volmacht op bij het verblijvingsbeding, zodat de langstlevende dit kan regelen.
- Overlijdensrisicoverzekering om lasten betaalbaar te houden.
- Erfgenamen altijd beneficiair laten aanvaarden.
- Gaat de bank wel akkoord met het feit dat de schuld overgaat van de erfgenamen naar de langstlevende?
- Is het opstellen van een testament aantrekkelijk

Lindenhaeghe

18

Stap 3 Vergoedingsrechten

Hoe en wanneer ontstaan vergoedingsrechten en wanneer heb je hiermee te maken?

Lindenaeghe

19

Vergoedingsrechten gezamenlijke woning en samenwoning

- Indien men **samen** eigenaar is van de woning geldt (artikel 3:166 BW).
- Indien één van de partijen geld inbrengt in de gemeenschappelijke woning/hypotheek, dan ontstaat er vergoedingsrecht op de gemeenschap (artikel 3:172 BW).
- Vergoedingsrecht is gebaseerd op nominaliteitsleer.
- **Let op:** bij samenwonen verjaren na 5 jaar de rechtsvorderingen van de vorderings-/vergoedingsrechten. Aanvang is dag volgende op wanneer de vordering opeisbaar is geworden. (artikel 3:307 BW).
- Dit betekent dat je niet meer naar de rechter kunt gaan om de debiteur tot aflossing te dwingen. De vordering van de geldlening verjaart dus niet.

Lindenaeghe

20

Vergoedingsrechten

- Nominaliteitsleer voor samenwoners
- Stellen mogen hiervan afwijken

Lindenhaeghe

21

Uitspraak Hoge Raad

- HR 10 mei 2019 ECLI:NL:HR:2023:96 (ex-samenwoners)

Lindenhaeghe

22

Uitspraak Hoge Raad 10 mei 2019

Man en vrouw wonen samen in een woning dat eigendom is van de man.

Vrouw heeft uit haar privévermogen € 74.056,90 geïnvesteerd in de woning van de man (verbouwing). Ze gaan uit elkaar en vrouw vordert € 74.056,90

Krijgt de vrouw de vordering ja of nee?

23

Uitspraak Hoge Raad 10 mei 2019

Man en vrouw wonen samen in een woning dat eigendom is van de man.

Vrouw heeft uit haar privévermogen € 74.056,90 geïnvesteerd in de woning van de man (verbouwing). Ze gaan uit elkaar en vrouw vordert € 74.056,90.

De vrouw krijgt de vordering niet.

- Er is geen vorderingsrecht als geïnvesteerd wordt van privé naar privé.
- Er was geen ongerechtvaardigde verrijking.
- Er was geen overeenkomst

24

Conclusie vergoedingsrechten

**Een relatie vraagt administratie
en goede afspraken**

Lindenhaeghe

25

**Het werken met
modelovereenkomsten**

Lindenhaeghe

26

Enkele voorbeelden

Lindenaeghe

27

Eerste voorbeeld

Een standaard samenwonen situatie

Lindenaeghe

28

Stel Mathijs komt in 2023 te overlijden

Privé Mathijs		Eenvoudige Gemeenschap		Privé Linda	
Bankrekening	€ 5.000	Woning	€ 450.000	Bankrekening	n.v.t.
Spaarrekening	€ 10.000	Hypotheek (ann)	€ 324.000	Spaarrekening	n.v.t.
Auto	€ 14.000			Auto	n.v.t.
Autolening	€ 4.000-				
Totaal	€ 25.000	Totaal	€ 126.000		

Nalatenschap van Mathijs: 100% privé en 50% gemeenschappelijk vermogen.
Dus € 25.000 + € 63.000 = € 88.000

29

Naar wie gaat de nalatenschap?

- Niets geregeld, dus wettelijk erfrecht!
- Dus: naar ouders, broers en zussen evt. t/m 6e graad.
- Zowel deel van de woning als deel van de hypotheek!!
- Er moet worden afgerekend over de nalatenschap. SW tarief 30%/40% en broers, zussen en anderen hebben de laagste vrijstelling (€ 2.418) en ouders € 54.270.
- Beneficiair aanvaarden?
- De niet-verpande uitkering van de verzekering gaat overigens naar Linda.

De vraag natuurlijk hierbij moet zijn is:

Was dat de bedoeling van Mathijs en Linda? JA of NEE

30

Als dit niet de bedoeling is

dan had men vooraf betere afspraken moeten maken, zoals:

- verblijvingsbeding;
- Samenlevingscontract;
- Testament; of
- een combinatie van dit alles.

31

Nu met verblijvingsbeding

~~Mathijs~~

Linda

Privé Mathijs		Eenvoudige Gemeenschap	Privé Linda	
Bankrekening	€ 5.000		Bankrekening	n.v.t.
Spaarrekening	€ 10.000		Spaarrekening	n.v.t.
Auto	€ 14.000		Auto	n.v.t.
Autolening	€ 4.000-			
Totaal	€ 25.000			

Nalatenschap van Mathijs: 100% privé en 50% gemeenschappelijk vermogen.
Dus € 25.000 + € 0 = € 25.000

32

Uitwerking fiscaal

- Ouders, broers en zussen erven alles wat nog privé was van Mathijs en over die waarde moet erfbelasting worden betaald. Dit is weer tegen het tarief van 30%/40% en met de reeds eerder genoemde vrijstellingen.
- Voor Linda is het geen erfrechtelijke verkrijging, maar door de fictiebepaling van art. 11 lid 2 SW wordt het wel gezien als erfrechtelijke verkrijging.

Lindenhaeghe

33

Is testament nu nog nodig?

- Testament is een eenzijdige rechtshandeling. Daarin kan o.a. worden opgenomen:
 - Linda benoemen tot (enige) erfgenaam. Dan erft zij naast het gemeenschappelijk vermogen ook het privévermogen van Mathijs.
 - Dat hetgeen is verkregen door het verblijvingsbeding in de toekomst buiten iedere gemeenschap moet blijven.
 - Met nog een aantal van toepassing zijnde clausules.

Lindenhaeghe

34

Nu met verblijvingsbeding en testament

Mathijs

Linda

Privé Mathijs		Eenvoudige Gemeenschap		Privé Linda	
Bankrekening	€ 5.000	Woning	€ 450.000	Bankrekening	n.v.t.
Spaarrekening	€ 10.000	Hypotheek (ann)	<u>€ 324.000</u>	Spaarrekening	n.v.t.
Auto	€ 14.000			Auto	n.v.t.
Autolening	<u>€ 4.000-</u>				
Totaal	€ 25.000	Totaal	€ 126.000		

Nalatenschap van Mathijs: 100% privé en 50% gemeenschappelijk vermogen.
Dus € 25.000 + € 63.000 = € 88.000

Lindenhaeghe

35

Conclusie

- Nalatenschap gaat in het geheel naar Linda.
- Zij kan/moet hier ook erfbelasting over betalen
- Zolang ze geen SW partner is dan is dat 30%/40% en een lage vrijstelling van € 2.418.

Lindenhaeghe

36

Is een notariële samenlevingscontract nodig?

- Is een tweepartijenovereenkomst.
- Vaak nodig voor aanmelden nabestaandenpensioen!
- Daarin kan o.a. worden opgenomen:
 - wederzijdse zorgverplichting. Van belang voor SW partner;
 - kosten van de huishouding met daarin opgenomen dat de premies van verzekeringen hier niet toe behoren. Kruislings sluiten is dan dus nuttig;
 - verblijvingsbeding;
 - wat wordt de afwikkeling als één van de partijen eigen geld inbrengt;
 - hoe men dient te handelen als men uit elkaar gaat.

NB! SW partner inzake overlijden is men pas na 6 maanden nadat de samenlevingsovereenkomst is gepasseerd bij de notaris.

Lindenhaeghe

37

Tweede voorbeeld

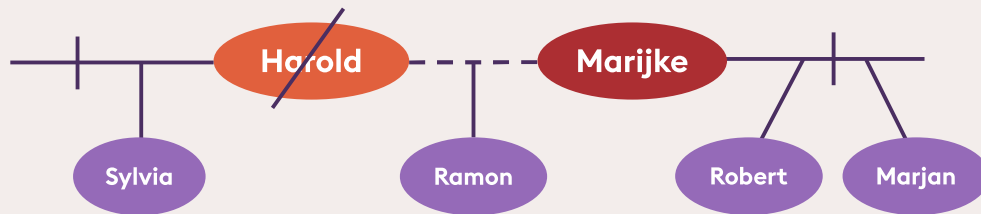
Samengesteld gezin

Lindenhaeghe

38

Stel Harold komt te overlijden

Privé Harold		Eenvoudige Gemeenschap		Privé Marijke	
Bankrekening	€ 5.000	Woning	€ 450.000	Bankrekening	n.v.t.
Spaarrekening	€ 10.000	Hypotheek (ann)	€ 324.000	Spaarrekening	n.v.t.
Auto	€ 14.000			Auto	n.v.t.
Autolening	€ 4.000-				
Totaal	€ 25.000	Totaal	€ 126.000		

Lindenaeghe

39

Naar wie gaat de nalatenschap naar toe?

- Niets geregeld, dus Wettelijk erfrecht!
- 100% privé en 50% van de gemeenschap (€ 88.000,-) gaat dus naar de kinderen Sylvia en Ramon. Dat is € 44.000,- per persoon.
- Zowel de woning als de hypotheek!!
- Ouders, de ex van Harold en Sylvia, moeten als wettelijke vertegenwoordiger beneficiair aanvaarden.

Is dit de wens van Harold en Marijke?

Lindenaeghe

40

Als dit niet de bedoeling is

Verblijvingsbeding:

- Voor de gemeenschappelijk verkregen goederen.
- Dat kan weer met een onherroepelijke volmacht voor Marijke worden geregeld.

Samenlevingscontract met wederzijdse zorgverplichting:

- voor het nabestaandenpensioen;
- voor SW partner;
- verblijvingsbeding.

41

Testament

Daarin kan o.a. worden opgenomen:

- Uitsluitingsclausule voor het erfdeel en verblijvingsbeding.
- 30-dagen clausule.
- Linda benoemen tot enige erfgenaam.
- Kinderen krijgen pas hun erfdeel, of bij onterving hun legitieme portie, indien de langstlevende is overleden.
- Uitsluiten ouderlijk vruchtgenot van de ex inzake erfdeel van het kind uit het vorige huwelijk.
- Maar ook een zogenaamde tweetrapsmaking.
- Benoemen executeur-afwikkelingsbewindvoeder

42

Wat doen de diverse 'nieuwe clausules'

Uitsluiten ouderlijk vruchtgenot van de ex.

Hiermee voorkom je dat de ex nog meeprofiteert van de nalatenschap van Harold.

Benoemen executeur afwikkelingsbewindvoerder

Indien Sylvia nog minderjarig is moet de wettelijke vertegenwoordiger, dus de ex, beneficiair aanvaarden. Zij moet dan ook een boedelbeschrijving maken. Dit kan worden voorkomen door de executeur.

Tweetrapsmaking

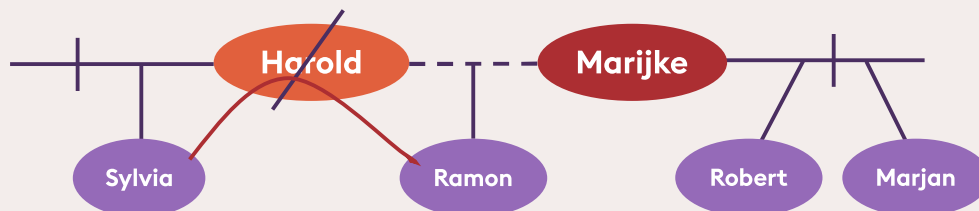
Als erflater (Harold) regeer je dus over het graf. Indien Sylvia komt te overlijden gaat het overgebleven deel van de nalatenschap alsnog naar Ramon.

Je voorkomt hiermee dat de nalatenschap voor Sylvia alsnog naar de ex gaat.

43

Sylvia komt na Harold te overlijden en tweetrapsmaking

44

Gevolgen

Tweetrapsmaking

Overgebleven deel van het erfdeel van pa gaat via Harold naar de zoon Ramon.

Hierdoor mag Ramon voor de SW het tarief 10%/20% hanteren, maar niet nog een keer de vrijstelling.

Lindenhaeghe

45

Derde voorbeeld

Samenwonen in huis wat op naam staat van één van beide

Lindenhaeghe

46

Rob en Anita wonen samen in huis van Rob

Rob en Anita wonen sinds 2018 samen in een woning die eigendom (100%) is van Rob. De hypothecaire lening staat ook alleen op zijn naam.

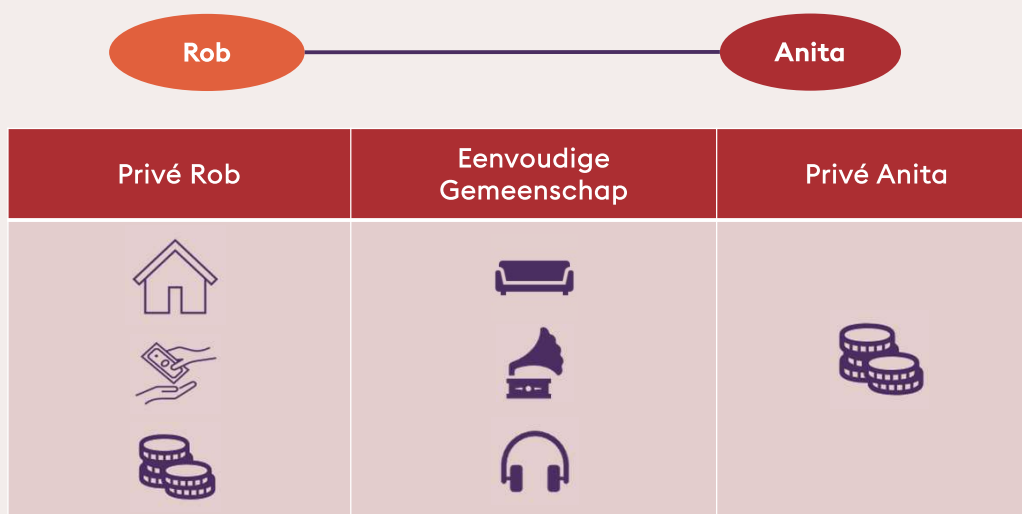
Zij hebben geen samenlevingscontract en geen testament.

Stel: Rob komt te overlijden.

Lindenhaeghe

47

Juridisch

Lindenhaeghe

48

Naar wie gaat de nalatenschap naar toe?

- Niets geregeld, dus Wettelijk erfrecht!
- Nalatenschap naar ouders, broers en zussen.
- Zowel de woning als hypotheek, spaarrekeningen en auto plus lening!
- SW tarief 30%/40% en de laagste vrijstelling. (ouders hogere vrijstelling).
- Beneficiair aanvaarden.
- Anita mag conform de wet nog maximaal 6 maanden daar blijven wonen.

Is dat de wens van Rob en Anita?

49

Als dat niet de bedoeling is

- Verblijvingsbeding plus onherroepelijke volmacht.
Let op. Alleen voor de gemeenschappelijke goederen!!!
- Samenlevingscontract met verblijvingsbeding en wederzijdse zorgverplichting voor NP pensioen.
- Testament met de benodigde clausules zoals benoemen erfgenaam of vruchtgebruik van de woning. Het bloot eigendom in de familie houden.

50

Aandachtspunten vergoedingsrechten samenwoners en niet-gezamenlijke woning

- Woning is eigendom van één van de partners.
- De niet-eigenaar investeert geld in de woning van de ander.
- Geen vergoedingsrecht op basis van de wet. Het is geen gezamenlijk goed.
- Wellicht wel op basis van bijzondere omstandigheden.
- Let op: HR uitspraak 10 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:707

Lindenhaeghe

51

Lindenhaeghe

Bedankt voor jouw
aandacht

52